

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	24.07.2009
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2009
Avaldamismärge:	

Kaitseväe korralduse seadus

Vastu võetud 19.06.2008

[RT I 2008, 35, 213](#)

jõustumine 01.01.2009

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
15.06.2009	RT I 2009, 39, 262	24.07.2009

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab kaitseväe õigusliku seisundi ja ülesanded, kaitseväe ülesehituse, kaitseväge juhtimise alused ja kaitseväge poolt jõu kasutamise alused.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 2. Kaitseväge õiguslik seisund

(1) Kaitseväge on sõjaväelisel korraldatud valitsusasutus Kaitseministeeriumi valitsemisalas.

(2) Kaitseväge võib oma ülesannete täitmiseks kasutada jõudu seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 3. Kaitseväge ülesanded

Kaitseväge ülesanded on:

- 1) riigi sõjaline kaitsmine ja osalemine kollektiivses enesekaitstes;
- 2) valmistumine riigi sõjaliseks kaitseks ja osalemiseks kollektiivses enesekaitstes;
- 3) osalemine rahvusvahelises sõjalises koostöös rahvusvahelise sõjalise koostöö seaduses sätestatud korras;
- 4) osalemine erakorralise seisukorra ja hädaolukordade lahendamisel ning turvalisuse tagamisel seaduses sätestatud alustel ja korras;
[[RT I 2009, 39, 262](#)- jõust. 24.07.2009]
- 5) muude talle seadusega antud ülesannete täitmine.

§ 4. Sõjaline operatsioon

Sõjaline operatsioon on kaitseväge tegevus riigi sõjalisel kaitsmisel või osalemine rahvusvahelises sõjalises operatsioonis.

§ 5. Kaitseväge sümbolid

(1) Kaitseväel on Vabariigi Valitsuse seaduse alusel kehtestatud korras kooskõlastatud sümbolid, mille kirjelduse ja kasutamise korra kehtestab kaitseminister määrusega.

(2) Kaitseväge struktuuriüksusel ja allüksusel võivad olla oma sümbolid, mille kirjelduse ja kasutamise korra kehtestab kaitseväge juhataja, sõjaajal kaitseväge ülemjuhataja (edaspidi koos *kaitseväge juhataja*) kooskõlastatult Riigikantseleiga.

§ 6. Kaitseväe teenetemärgid

(1) Kaitseväel võivad olla Vabariigi Valitsuse seaduse alusel kehtestatud korras kooskõlastatud teenetemärgid, mille kirjelduse ja andmise korra kehtestab kaitseminister määrusega.

(2) Kaitseväe struktuuriüksusel ja allüksusel võivad olla teenetemärgid, mille kirjelduse ja andmise korra kehtestab kaitseväe juhataja kooskõlastatult Riigikantsleiga.

§ 7. Teenistuslik järelevalve

(1) Teenistuslikku järelevalvet kaitseväe üle teostab kaitseminister.

(2) Kaitseväe juhataja teostab teenistuslikku järelevalvet kaitseväe struktuuriüksuste ja ametiisikute tegevuse üle.

§ 8. Teenistus kaitseväes

Teenistus kaitseväes toimub kaitseväeteenistuse seaduses ja avaliku teenistuse seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 9. Kaitseväe teenistujate arv

(1) Sõjaväelise auastmega ametikohtade arvu ülempiiri kaitseväe koosseisus määrab Vabariigi Valitsus korraldusega. Ülempiir määratakse eraldi kaitseväe alaliselt tegutsevate struktuuriüksuste ja reservüksuste kohta.

(2) Lähtudes kaitseväe põhimäärusest ja sõjaväelise auastmega ametikohtade arvu ülempiirist, kehtestab kaitseminister kaitseväe juhataja ettepanekul sõjaväelise auastmega ametikohtade ning muude riigiteenistujate ametikohtade üldarvu iga käesoleva seaduse § 12 lõikes 2 nimetatud struktuuriüksuse kohta.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud sõjaväelise auastmega ametikohtade üldarv määratakse auastmete põhilüükide kaupa.

§ 10. Kaitseväe koosseis

(1) Kaitseväe koosseisus määratakse ametikohtade nimetused ja arv struktuuriüksuste kaupa ning ametikohale vastav sõjaväeline auaste või riigiteenistujate põhigrupp ja eriala.

(2) Kaitseväe koosseisu kinnitab kaitseväe juhataja.

2. peatükk KAITSEVÄE ÜLESEHITUS

§ 11. Väeliigid ja relvaliigid

(1) Kaitsevägi jaguneb lähtuvalt tegutsemisalast väeliikideks.

(2) Kaitseväe väeliigid on maavägi, merevägi ja õhuvägi.

(3) Väeliigi koosseisus eristatakse otstarbe alusel relvaliike, mida iseloomustab eriomane relvastus ja lahingutehnika.

§ 12. Kaitseväe ülesehitus

(1) Kaitseväe ülesehitus, struktuuriüksuste põhiülesanded, paiknemine ning väeliikide ja struktuuriüksuste ülemate õigused ning kohustused määratakse kindlaks kaitseväe põhimääruses, mille [kehtestab Vabariigi Valitsus](#).

(2) Kaitseväe struktuuriüksusteks on eraldiseisvad staabid, väeüksused, Kaitseväe Logistikakeskus, Sõjaväepolitsei ja kaitseväe õppeasutused.

(3) Alaliselt tegutsevate struktuuriüksuste põhimäärused [kehtestab kaitseminister](#) .

§ 13. Väeüksus

(1) Väeüksused on maaväes kaitseringkond, brigaad ja pataljon, mere- ja õhuväes divisjon ning baas.

(2) Väeüksus koosneb staabist ja allüksustest.

(3) Väeüksuste tüüpsuurused, ülesehitus, allüksuste nimetused, kuulumine väeliiki ja relvaliiki [määratakse kaitseväe põhimääruses](#) .

(4) Väeüksuste jagunemise alalises valmiduses olevateks väeüksusteks, kiirreageerimisväeüksusteks ja põhivalmiduses olevateks väeüksusteks määrab Vabariigi Valitsus kaitseväe põhimääruses.

(5) Kaitseminister kehtestab nõuded väeüksuste reageerimiskiirusele, väljaõppe tasemele ja varustatusele.

§ 14. Rahuaja üksused

(1) Rahuaja väeüksused ja nende allüksused jagunevad alalisteks, ajutisteks ning reservüksusteks.

(2) Alaline üksus on täielikult või osaliselt kaadrikaitseväelastest ja ajateenijatest formeeritud alalise asukohaga väeüksus.

(3) Alalist väeüksust nimetatakse väeosaks.

(4) Reservüksus on alaliste üksuste baasil välja õpetatud ning kokku harjutatud üksus reservis, mis kutsutakse kokku õppekogunemise või mobilisatsiooni käigus.

(5) Kaitseväe juhataja võib moodustada kooskõlastatult kaitseministriga konkreetse eesmärgi täitmiseks määratud ajaperioodiks ajutisi üksuseid.

§ 15. Sõjaaja üksused

(1) Sõjaaja väeüksused ja nende allüksused formeeritakse rahuaja väeüksuste või alaliste struktuuriüksuste ja kaitseväe õppeasutuste baasil mobilisatsiooni käigus.

(2) Sõjaaja üksuste koosseis määratakse sõjalise kaitse strateegilises kavas.

(3) Kaitseväe ülemjuhataja võib moodustada konkreetse eesmärgi täitmiseks ajutisi üksusi.

§ 16. Kaitseringkond

(1) Kaitseringkond on kindla territoriaalse vastutusala väeüksus.

(2) Eesti Vabariigi territooriumi jagunemise kaitseringkondade vastutusaladeks määrab Vabariigi Valitsus määrusega .

§ 17. Eraldiseisvad staabid ja muud kaitseväe struktuuriüksused

(1) Eraldiseisvad staabid on Kaitseväe Peastaap ja väeliikide staabid.

(2) Muud kaitseväe struktuuriüksused on Kaitseväe Logistikakeskus, Sõjaväepolitsei ja kaitseväe õppeasutused.

§ 18. Kaitseväe Peastaap

(1) Kaitseväe Peastaap on kaitseväe struktuuriüksus, mille ülesanded on:

- 1) kaitseväe juhataja nõustamine ja tema tegevuse tagamine;
- 2) kaitseväe tegevuse planeerimine ja kaitseväe eelarve projekti koostamine;
- 3) kaitseväe väljaõppe korraldamine;
- 4) kaitseväe sõjaliste operatsioonide planeerimine ja koordineerimine;
- 5) kaitsejõudude mobilisatsiooni ettevalmistamine ja läbiviimine;
- 6) sisekontrolli ja siseauditi korraldamine kaitseväes;
- 7) muud seadusest ja põhimäärusest tulenevad ülesanded.

(2) Kaitseväe Peastaapi juhhib Kaitseväe Peastaabi ülem. Kaitseväe juhataja juhhib vahetult käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 6 nimetatud ülesannete täitmist.

§ 19. Väeliikide staabid

(1) Väeliigi staap on kaitseväe struktuuriüksus, mille ülesanneteks on väeliigi ülema nõustamine ja tema tegevuse tagamine, väeliigi tegevuse planeerimine ja korraldamine ning muude seadusest või põhimäärusest tulenevate ülesannete täitmine.

(2) Väeliigi staapi juhhib väeliigi staabi ülem.

§ 20. Kaitseväe Logistikakeskus

Kaitseväe Logistikakeskus on kaitseväe struktuuriüksus, mille ülesanneteks on kaitseväe logistilise toetuse korraldamine ja muude seadusest või põhimäärusest tulenevate ülesannete täitmine.

§ 21. Sõjaväepolitsei

(1) Sõjaväepolitsei on kaitseväge struktuuriüksus, mille ülesanneteks on järelevalve teostamine kaitseväge distsipliini üle, süütegude menetlemine oma pädevuse piires ja muude seadusest või põhimäärusest tulenevate ülesannete täitmine.

(2) Sõjaväepolitsei õigused ja kohustused oma ülesannete täitmisel sätestab seadus.

§ 22. Kaitseväge õppeasutused

(1) Kaitseväge õppeasutused on kaitseväge struktuuriüksused, mille ülesandeks on sõjaväelise hariduse andmine.

(2) Kaitseväge õppeasutused on Kaitseväge Ühendatud Õppeasutused ja Kaitseväge Võru Lahingukool.

(3) [Kaitseväge Ühendatud Õppeasutused on rakenduskõrgkool rakenduskõrgkooli seaduse tähenduses](#) .

(4) [Kaitseväge Võru Lahingukool on kutseõppeasutus kutseõppeasutuste seaduse tähenduses](#) .

3. peatükk KAITSEVÄE JUHTIMINE

§ 23. Kaitseväge juhtimise alused

(1) Kaitseväge juhib rahu ajal ainujuhtimise põhimõttel kaitseväge juhataja, kes allub kaitseministrile. Kaitseministril ei ole käsuõigust kaitseväge juhataja üle käesoleva seaduse § 27 mõistes.

(2) Kaitseväge juhataja vahetus alluvuses on Kaitseväge Peastaabi ülem, väeliikide ülemad, Sõjaväepolitsei ülem, Kaitseväge Logistikakeskuse ülem, kaitseväge õppeasutuste ülemad, kaitseväge peainspektor, kaitseväge peaaudiitor ning kaitseväge põhimääruses määratud väeüksuste ülemad.

(3) Väeliigi ülema vahetus alluvuses on väeliigi staabi ülem ning väeliigi koosseisu kuuluvate väeüksuste ülemad, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 5 nimetatud väeüksuste ülemad.

(4) Maaväge ülema alluvuses on kaitseringkondade ülemad.

(5) Kaitseringkonna ja brigaadi ülema vahetus alluvuses on kaitseväge põhimääruses antud väeüksuste ülemad.

§ 24. Kaitseväge juhataja ülesanded

Kaitseväge juhataja:

- 1) juhib kaitseväge tegevust ja korraldab kaitseväge pädevusse kuuluvate ülesannete täitmist;
- 2) esindab kaitseväge ja annab volitusi kaitseväge esindamiseks väeliikide või struktuuriüksuste ülematele;
- 3) sõlmib ja lõpetab tegevteenistuslepinguid ning määrab ametikohale ja vabastab ametikohalt kaitseväelasi oma pädevuse piires kaitseväeteenistuse seaduses sätestatud korras;
- 4) nimetab ametisse ja vabastab ametist kaitseväge ametnikud ning sõlmib, muudab ja lõpetab töölepingud asutuse abiteenistujatega või volitab nimetatud ülesandeid täitma väeliigi või struktuuriüksuse ülema;
- 5) esitab kaitseministrile kaitseväge eelarve projekti;
- 6) korraldab kaitseväge raamatupidamist või annab volitusi raamatupidamise korraldamiseks [kaitseväge põhimääruses sätestatud korras](#) ;
- 7) käsutab kaitseväge eelarvelisi vahendeid või annab volitusi eelarveliste vahendite käsutamiseks [kaitseväge põhimääruses sätestatud korras](#) ;
- 8) korraldab kaitseväge valdusesse antud riigivara kasutamist kooskõlas riigivaraseadusega;
- 9) korraldab riigisaladuse kaitset kaitseväes kooskõlas õigusaktidega;
- 10) vastutab kaitseväge tegevust korraldavate õigusaktide täpse ja otstarbeka täitmise eest, eelarvehahendite sihipärase kasutamise eest ning annab aru kaitseministrile;
- 11) inspekteerib ja teostab teenistuslikku järelevalvet kaitseväge struktuuriüksuste ja ametiisikute tegevuse üle;
- 12) täidab muid õigusaktidest tulenevaid ülesandeid.

§ 25. Väeliigi ülem

Väeliiki juhib väeliigi ülem, kes korraldab väeliigi koosseisu kuuluvate väeüksuste ülesannete täitmist ja täidab muid õigusaktidest tulenevaid ülesandeid.

§ 26. Ülem

(1) Ülem on kaitseväelane, kes juhib temale teenistuslikult allutatud kaitseväelaste tegevust.

(2) Ülemal on talle alluvate kaitseväelaste suhtes käsuõigus. Kaitseväge distsiplinaarseaduses sätestatud juhul on ülemal talle alluvate kaitseväelaste suhtes distsiplinaarvõim.

- (3) Vahetu ülem on kaitseväelasele kõige lähem ülem, kellele kaitseväelane teenistuslikult allub.
- (4) Otsesed ülemad on vahetu ülem ja vahetust ülemast kõrgemad ülemad, kellele kaitseväelane teenistuslikult allub.
- (5) Kaitseväe kõrgem ülem on rahuajal kaitseväe juhataja, sõjaajal kaitseväe ülemjuhataja.
- (6) Ülem vastutab talle või talle alluvale kaitseväelasele ja muule isikule antud ülesannete õiguspärase ja otstarbeka täitmise eest.
- (7) Kaitseväelane on talle alluvate ametnike ja abiteenistujate suhtes ülemus avaliku teenistuse seaduse tähenduses. Kui kaitseväe struktuuriüksust või selle osa juhib ametnik, on ta alluvate suhtes ülemus avaliku teenistuse seaduse tähenduses ning tema ametinimetus on juhataja.

§ 27. Käsuõigus

Käsuõigus on ülema ametikohast tulenev või kõrgema ülema poolt üle antud õigus ja kohustus anda käsk oma pädevuse ulatuses.

§ 28. Käsuõiguse üleandmine

- (1) Ülem võib talle alluva väeüksuse või allüksuse ülema käsuõiguse teisele talle alluvale kaitseväelasele käsuga ajutiselt üle anda.
- (2) Käsuõiguse üleandmise käsk peab sisaldama täpset ülesannet, mille täitmiseks käsuõigus üle antakse ning kui kauaks käsuõigus üle antakse.
- (3) Käsuõiguse üleandmisel ei saa anda üle distsiplinaarvõimu. Käsuõiguse üleandmine ei muuda väeüksuse alalist struktuuri ega koosseisu.
- (4) Käsuõiguse üleandmisega võib moodustada ajutisi väeüksusi või allüksusi.
- (5) [Kaitseminister kehtestab määrusega](#) käsuõiguse üleandmise korra ning võib kehtestada määrusega käsuõiguse üleandmise ulatuse.
- (6) Rahvusvahelises sõjalises koostöös osalemisel toimub käsuõiguse üleandmine teise riigi või rahvusvahelise organisatsiooni pädevale ülemale või vastuvõtmine pädevalt ülemalt rahvusvahelise sõjalise koostöö seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 29. Käsk

- (1) Käsk on ülema tahte väljendus suulises, kirjalikus või märguande vormis.
- (2) Käsk peab olema kooskõlas seaduste ja nende alusel kehtestatud õigusaktidega.
- (3) Käsk ei tohi ületada käsu andja käsuõiguse ulatust.
- (4) Suuline või kirjalik käsk peab sisaldama nõutava tegevuse eesmärki, täpset ülesannet ja täitmise tähtaega.
- (5) Kui käsu saaja ei saanud käsust aru, on ta kohustatud küsima käsu andjalt selgitusi.
- (6) Käsu tohib anda teenistuskohustuste täitmiseks. Käesoleva seaduse §-s 30 sätestatud juhtudel võib anda teenistuskohustustevälise käsu.
- (7) Käsu saaja on kohustatud vastuvaidlematult täitma saadud käsud. Käsu saaja on kohustatud täitma ka teenistusalased käsud, mille täitmise kohustus ei tulene tema ametikohast.

§ 30. Teenistuskohustustevälise käsu

- (1) Kaitseväelane on kohustatud täitma teenistuskohustustevälise käsu, kui käsu täitmine on vajalik õnnetuse tagajärgede kiireks kõrvaldamiseks või õnnetusjuhtumi korral inimelu päästmiseks või tervise kaitsmiseks või vara hävimise või rikkumise kiireks ärahoidmiseks.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhtudel annab käsu ülem või kõrgema auastmega kaitseväelane.

§ 31. Eripädevusest tulenev käsk

(1) Kaitseväelane, kes on määratud ametikohale või kellele on antud teenistusülesanne, mille puhul on ette nähtud erivolitusi eeldav pädevus, annab käske oma ametikohast või teenistusülesandest tulenevalt kõigile kaitseväelastele sõltumata ametikohast või auastmest.

(2) Erivolitusi eeldav pädevus on:

- 1) vahiteenistusse määratud kaitseväelasel;
- 2) Sõjaväepolitsei ülesandeid täitval kaitseväelasel;
- 3) laeva või õhusõiduki meeskonna koosseisu kuuluval kaitseväelasel laeva või õhusõiduki pardal ohutuse tagamiseks.

§ 32. Käsu täitmine

(1) Käsu annab vahetu ülem. Vahetust ülemast kõrgemalt ülemalt saadud käsk tuleb täita ja sellise käsu saamisest on kaitseväelane kohustatud esimesel võimalusel ette kandma oma vahetule ülemale.

(2) Käsu saaja valib käsu täitmise viisi, mis kooskõlas õigusaktidega võimaldab kõige otstarbekamalt täita käsuga antud ülesande nõutud tähtaja jooksul.

(3) Kui kaitseväelane saab kaks või rohkem käsku, mis takistavad üksteise täitmist, kannab ta iga järgneva käsu andjale ette eelmistest täitmata käskudest. Kui viimase käsu andja nõuab oma käsu viivitamatut täitmist, peab käsu saaja selle täitma ja varem antud käskude täitmata jätmise eest vastutab viimase käsu andja.

§ 33. Tühine käsk

(1) Käsk on tühine, kui:

- 1) käsk kohustab toime panema süütegu;
- 2) käsu eesmärk on alandada käsu saaja või kolmanda isiku inimväärikust;
- 3) käsk ei ole antud teenistuslikul eesmärgil, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 30 sätestatud juhtudel;
- 4) käsust ei selgu käsu andja.

(2) Tühist käsku ei tohi anda.

(3) Tühist käsku ei pea täitma.

(4) Tühise käsu saamisest peab käsu saaja viivitamata ette kandma oma vahetule ülemale. Kui tühise käsu andis vahetu ülem, peab käsu saaja käsu saamisest viivitamata ette kandma vahetu ülema ülemale. Kui tühise käsu andis vahetu ülemana kaitseväge juhataja, peab käsu saaja käsu saamisest viivitamata ette kandma kaitseministrile.

§ 34. Keelatud käsk

(1) Keelatud on anda käsku:

- 1) mis on vastuolus seadusega;
- 2) mis ületab käsu andja käsuõiguse ulatust;
- 3) mis nõuab tegusid, mille sooritamiseks käsu saajal ei ole õigust;
- 4) mille täitmine on põhjendamatult ohtlik käsu saaja või teiste isikute elule, tervisele või varale.

(2) Keelatud käsu peab täitma.

(3) Keelatud käsu saamisest peab käsu saaja pärast käsu täitmist ette kandma oma vahetule ülemale. Kui keelatud käsu andis vahetu ülem, peab käsu saaja keelatud käsu saamisest ette kandma vahetu ülema ülemale. Kui keelatud käsu andis vahetu ülemana kaitseväge juhataja, peab käsu saaja käsu saamisest viivitamata ette kandma kaitseministrile.

§ 35. Vastutus käsu täitmise tagajärgede eest

(1) Käsu täitmise tagajärgede eest vastutab käsu andja.

(2) Käesoleva seaduse § 33 lõike 1 punktis 1 nimetatud juhul vastutavad käsu täitmise tagajärgede eest nii käsu andja kui ka käsu täitja.

(3) Käesoleva seaduse § 33 lõike 1 punktis 4 nimetatud juhul vastutab käsu täitmise tagajärgede eest käsu täitja.

(4) Keelatud või tühise käsu andnud ülem võetakse sellise käsu andmise eest distsiplinaar- või kriminaalvastutusele.

4. peatükk

KAITSEVÄELUURE

§ 36. Kaitseväeluure

(1) Kaitseväe struktuuriüksused koguvad ja töötlevad oma pädevuse piires riigi sõjaliseks kaitsmiseks või rahvusvahelise sõjalise operatsiooni läbiviimiseks vajalikke andmeid (edaspidi *kaitseväeluure*).

(2) Kaitseväe struktuuriüksused koguvad ja töötlevad riigi vastu suunatud luuretegevuse ennetamiseks või tõkestamiseks vajalikke andmeid ainult riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud juhtudel ja korras.

§ 37. Kaitseväe volitused kaitseväeluure teostamisel

(1) Kaitseväel on õigus kaitseväeluure teostamiseks koguda ja töödelda:

- 1) väljaspool üldkasutatavat Eesti Vabariigi territooriumil asuvat elektroonilise side võrku edastatavaid või levivaid signaale;
- 2) pilte või kujutisi maa- või merepinna ning väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi asuva või loata Eesti Vabariigi territooriumile sisenenud objekti kohta;
- 3) muudelt teabevaldajatelt avaliku teabe seaduses või riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses sätestatud alustel saadud juurdepääsupiiranguga või salajast teavet;
- 4) käesoleva seaduse §-s 39 nimetatud viisil saadud teavet või
- 5) muul viisil avalikest allikatest saadud teavet.

(2) Kaitseväe volitusi luure teostamisel rahvusvahelise sõjalise operatsiooni käigus välisriigi territooriumil reguleeritakse välislepinguga. Välislepingus reguleerimata juhul on kaitseväel rahvusvahelise sõjalise operatsiooni käigus välisriigi territooriumil õigus koguda andmeid käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1, 2 ja 5 sätestatud viisil ning isikute küsitlemisega ja varjatud jälgimisega. Teabe kogumisel arvestatakse rahvusvahelise õiguse põhimõtteid ja norme.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud viisil võivad teavet koguda üksnes [kaitseväe põhimääruses määratud](#) kaitseväe struktuuriüksused.

§ 38. Teabe kogumise meetodid ja vahendid

Kaitseväe poolt käesoleva seaduse § 37 lõike 1 punktide 1 ja 2 alusel teabe kogumisel ning lõike 2 alusel varjatud jälgimisega teabe kogumisel kasutatavad meetodid ja vahendid määrab kindlaks [kaitseminister määrusega](#).

§ 39. Ametiabi kaitseväeluure teostamiseks

(1) Kaitseväe juhataja võib taotleda Teabeametilt halduskoostöö seaduses ettenähtud ametiabi andmise alustel ja korras riigi sõjaliseks kaitsmiseks vajaliku teabe kogumist julgeolekuasutuste seaduse §-des 23, 25 ja 26 sätestatud volituste rakendamiseks.

(2) Abi antakse juhul, kui teabe kogumine muul õiguspärasel viisil ei ole võimalik või oleks ebaproportsionaalselt raske ning kogutav teave on riigi sõjaliseks kaitsmiseks vältimatult vajalik.

(3) Teabeamet esitab Kaitseministeeriumile iga nelja kuu järel kirjaliku ülevaate kaitseväe juhataja taotlusel rakendatud volituste ja nendega saadud andmete kohta.

§ 40. Isiku teavitamine kasutatud vahenditest

Kaitseväge teavitab isikut, kelle põhiõigusi käesoleva seaduse § 37 lõike 1 punktis 1 või §-s 39 sätestatud viisil piiratakse, kasutatud abinõudest ja põhiõiguste piiramise asjaoludest viivitamata, kui see ei ohusta piirangu eesmärki, või sellise ohu lõppemisel.

§ 41. Osalemine julgeolekuasutuste tegevuses

(1) Julgeolekuasutused teevad kaitseväge puudutavate luure- ja vastuluureülesannete täitmisel seaduses sätestatud ulatuses koostööd kaitseväega.

(2) Kaitseväe struktuuriüksustel ja nende teenistujatel on õigus julgeolekuasutuste poolt kaasatuna osaleda kaitseväge puudutavates luure- ja vastuluureoperatsioonides.

§ 42. Kaitseväeluure koordineerimine

(1) Kaitseväeluure ja julgeolekuasutuste tegevust koordineerib julgeolekuasutuste seaduse § 10 lõikes 1 nimetatud komisjon.

(2) Julgeolekuasutuste seaduse § 9 lõikes 2 nimetatud riigi julgeolekuteabe kogumise ja analüüsimise kavas sätestatakse kaitseväeluurele esitatavad ülesanded ja kogutava teabe kava vastavalt selle olulisusele.

§ 43. Andmete säilitamine ja aruandlus

(1) Käesoleva seaduse § 37 lõike 1 punktides 1–4 ja lõikes 2 ning vajaduse korral § 37 lõike 1 punktis 5 sätestatud viisil kogutud teabe dokumenteerib kaitseväge teabetoimikutes. Toimiku pidamise, säilitamise ja hävitamise korra [kehtestab kaitseminister määrusega](#).

(2) Kaitseväge esitab Kaitseministeeriumile iga nelja kuu järel kirjaliku ülevaate tema poolt kaitseväeluure teostamisel kogutud andmete ja nende saamiseks kasutatud vahendite ja meetodite kohta.

5. peatükk JÕU KASUTAMINE KAITSEVÄE POOLT

§ 44. Jõu kasutamine kaitseväge poolt

(1) Jõu kasutamine käesoleva seaduse tähenduses on kaitseväge poolt füüsilise jõu, erivahendi, relva või lahingutehnika kasutamine eesmärgiga kaitsta riiki sõjaliselt, osaleda rahvusvahelises sõjalises operatsioonis või täita käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud ülesandeid.

(2) Kaitseminister võib kooskõlas käesolevas peatükis sätestatuga anda kaitsevägele täpsustavaid juhiseid jõu kasutamiseks.

§ 45. Jõu kasutamine kaitseväge poolt riigi sõjaliseks kaitsmiseks

Kaitseväge kasutab jõudu riigi sõjaliseks kaitsmiseks:

- 1) sõjaseisukorra ajal;
- 2) rahuajal väljastpoolt Eesti riigi territooriumi Eesti riigi vastu suunatud ründe tõrjumisel;
- 3) tsiviilõhusõiduki tekitatud ohu tõrjumisel.

§ 46. Kaitseväge poolt riigi sõjaliseks kaitsmiseks jõu kasutamise otsustamine

(1) Sõjaseisukorra ajal otsustab kaitseväge poolt jõu kasutamise alustamise kaitseväge ülemjuhataja.

(2) Rahuajal väljastpoolt Eesti riigi territooriumi Eesti riigi vastu suunatud ründe puhul otsustab kaitseväge poolt jõu kasutamise alustamise kaitseminister või pädev ülem. [Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega](#) asjaolud, mille korral ülem on pädev otsustama jõu kasutamise alustamist.

(3) Käesoleva seaduse §-s 47 sätestatud tõrjemeetmete ja jõu kasutamise otsustab kaitseminister või Vabariigi Valitsuse volitatud minister, teavitades sellest koheselt Vabariigi Presidenti.

§ 47. Jõu kasutamine tsiviilõhusõiduki tekitatud ohu tõrjumiseks

(1) Kaitseväge võib kasutada tsiviilõhusõiduki tekitatud ohu tõrjumiseks, kui on alust arvata, et tsiviilõhusõiduki lendu on ebaseaduslikult sekkunud ning seda võidakse kasutada inimeste või vara kahjustamiseks.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul on kaitseväel õigus tõrjuda õhusõiduk Eesti õhuruumist välja, sundida õhusõidukit maanduma või hoiatada õhusõiduki lendu sekkunud isikuid jõu kasutamise eest, sealhulgas teha hoiatuslaske.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud tõrjemeetmed ei anna tulemusi või nende kasutamine ei ole võimalik ning:

- 1) õhusõiduk ei lenda kehtiva lennuplaani järgi;
- 2) õhusõiduk ei allu lennujuhtide või riiklike õhusõidukite pilootide korraldustele ja
- 3) visuaalne kontroll riiklikult õhusõidukilt ning muu info annab alust eeldada, et tsiviilõhusõidukiga kavatsetakse rünnet väljaspool õhusõidukit viibivate isikute surma põhjustamiseks, on kaitseväel õigus käesoleva seaduse alusel kehtestatud korras kasutada tsiviilõhusõiduki vastu jõudu.

(4) Tsiviilõhusõiduki vastu tohib jõudu kasutada vaid juhul, kui ühegi teise vahendiga ei ole võimalik rünnet ära hoida, ja tingimusel, et jõu kasutamisega kaasnev kahju on oluliselt väiksem kui ründega kaasnev võimalik kahju. Meetmete rakendamiseks tuleb valida selline viis, mis eeldatavasti toob kaasa kõige vähem kahjustusi.

(5) Käesolevas paragrahvis sätestatud ülesannete täitmisele võib kaasata Eesti Vabariigiga kollektiivse enesekaitse põhimõtet sisaldava lepingu osapoolteks oleva riigi relvajõude.

(6) [Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega](#) tsiviilõhusõiduki tekitatava ohu määratlemise ja sellele ohule reageerimise korra ning kaitseväge poolt tsiviilõhusõiduki tekitatud ohu tõrjumiseks relvastatud jõu kasutamise või sellega ähvardamise korra.

§ 48. Jõu kasutamine kaitseväge poolt osalemisel rahvusvahelises sõjalises koostöös

Kaitseväge kasutab jõudu rahvusvahelises sõjalises operatsioonis osalemisel rahvusvahelise sõjalise koostöö seaduses sätestatud alustel ja korras.

§ 49. Jõu kasutamine kaitseväge poolt muude ülesannete täitmisel

(1) Kaitseväge kasutab jõudu:

1) kaitsevädistsipliini tagamisel kaitseväge julgeolekualal;

2) hädaolukorra seaduses sätestatud juhtudel ja erakorralise seisukorra ajal erakorralise seisukorra seaduses sätestatud juhtudel;

[RT I 2009, 39, 262- jõust. 24.07.2009]

3) kaitseväge julgeolekuala või julgeolekualal viibiva kaitsevaelase vastu suunatud ründe tõrjumisel või käesoleva seaduse §-des 55 ja 56 sätestatud meetmete tagamisel.

(2) Käesolevas paragrahvis sätestatud ülesannete täitmisel kasutab kaitseväge jõudu politseiseaduses ettenähtud alustel ja korras.

[RT I 2009, 39, 262- jõust. 24.07.2009]

(3) Kaitsevaelasele lubatud aktiivse kaitse vahendid on käeraud, teenistusköer, sidumisvahend, rahustustool ja rahustussärk. Sidumisvahendit võib kasutada juhul, kui käeraudu ei ole võimalik kasutada, ning tingimusel, et see ei sea ohtu isiku elu, ei tekita talle kehavigastust ega põhjusta suurt füüsilist valu. Sidumisvahendi kasutamine tuleb lõpetada esimesel võimalusel, asendades selle vajaduse korral käeraudadega.

(4) Kaitsevaelasele lubatud relvad on külmrelv, gaasirelv ja tulirelv.

(5) Käesolevas paragrahvis sätestatud ülesannete täitmisel kaitsevaelasele ette nähtud passiivse kaitse vahendite loetelu [kehtestab kaitseminister määrusega](#) .

6. peatükk KAITSEVÄE JULGEOLEKUALA

§ 50. Kaitseväge julgeolekuala

Kaitseväge julgeolekuala (edaspidi *julgeolekuala*) on:

1) kaitseväge territoorium;

2) kaitseväge laevad, lennubahendid ja sõidukid;

3) territoorium, mille kaitseväge juhataja või tema poolt volitatud ülem on ajutiselt julgeolekualana määratlenud (edaspidi *ajutine julgeolekuala*).

§ 51. Julgeolekuala tähistamine

(1) Julgeolekuala peab olema tähistatud kõrvalisele isikule arusaadaval viisil.

(2) Julgeolekuala tähistamise korra [kehtestab kaitseminister määrusega](#) .

§ 52. Isiku kohustused julgeolekualal

(1) Isik ei tohi julgeolekualal viibida ilma pädeva kaitsevaelase antud loata.

(2) Julgeolekualal viibiv isik peab täitma kaitsevaelase korraldusi.

§ 53. Kaitseväge territoorium

(1) Kaitseväge territoorium käesoleva seaduse tähenduses on alaliselt kaitseväge valduses olev territoorium.

(2) Kaitseväge ja Kaitseliidu harjutusvälja territooriumil ei või kõrvaline isik viibida kaitseväge ja Kaitseliidu üksuste taktikaliste harjutuste, õppuste, laskmiste, lõhketööde või relvade, lahingumoonna, lahingu- ja muu tehnika katsetuste läbiviimise ajal ning see ala on sellekohaselt tähistatud.

(3) Vabariigi Valitsus võib määrata korraldusega kaitseväge territooriumiks muid objekte, mis ei ole kaitseväge valduses, kui nende objektide valvamine või kaitsmine on tehtud ülesandeks kaitsevägele.

§ 54. Ajutine julgeolekuala

(1) Kaitseväge võib ajutiselt julgeolekualana piiritleda territooriumi, millel tal on seadusest, muust õigusaktist või lepingust tulenev õigus viibida, kui see on seoses tema ülesannete täitmisega kaitseväge julgeoleku või kolmandate isikute ohutuse tagamiseks vältimatu.

(2) Territooriumi võib piiritleda ajutise julgeolekualana üksnes sellises ulatuses ja nii kauaks, kui see on kaitseväge julgeoleku või kolmandate isikute ohutuse tagamiseks vältimatu.

(3) Ajutine julgeolekuala tähistatakse esimesel võimalusel. Kaitseväge teavitab ajutise julgeolekuala loomisest ja võimaluse korral kestusest viivitamata julgeolekuala asukohajärgset politseiprefektuuri ja kohalikku omavalitsust.

§ 55. Isiku kinnipidamine

(1) Kaitseväge võib kinni pidada julgeolekualal viibiva isiku, kelle kohta on põhjendatult alust arvata, et ta:

- 1) viibib julgeolekualal ebaseaduslikult;
- 2) on julgeolekualale sisenemisel või julgeolekualal toime pannud süüteo või
- 3) ohustab oma käitumisega ennast või teisi.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud alusel kinni peetud isik tuleb viivitamata juhatada julgeolekualalt välja ja vabastada.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2 ja 3 sätestatud alusel kinni peetud isik tuleb viivitamata üle anda politseile.

§ 56. Isiku ja tema asjade läbivaatus

(1) Kaitseväge võib kinnipeetud isiku või temaga kaasas oleva asja, sealhulgas transpordivahendi läbi vaadata, kui on alust arvata, et isik kannab endaga kaasas eset või ainet, millega ta võib ohustada ennast või teisi.

(2) Kaitseväelasel on õigus võtta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ese või aine hoiule. Koos kinnipeetud isiku üleandmisega antakse politseile üle ka isiku või tema asja läbivaatusel hoiule võetud ese või aine. Isiku vabastamisel tagastatakse talle ese või aine viivitamata, välja arvatud juhul, kui eseme või aine omamiseks on vajalik luba, mis isikul puudub.

7. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 57. Seaduse rakendamine

(1) Kaitseväge struktuuriüksused korraldatakse ümber üheks valitsusasutuseks 2009. aasta 1. jaanuariks.

(2) Kaitseväge struktuuriüksuste valduses olev vara loetakse kaitsevägele üleantuks ning kaitseväge poolt vastuvõetuks alates 2009. aasta 1. jaanuarist.

(3) Kaitseväge struktuuriüksuste kaitseväelaste ja teenistujate teenistuse jätkamisel kaitseväge koosseisus ettenähtud ameti- või abiteenistuskohadel või nende teenistus- või töösuhete lõpetamisel kohaldatakse vastavalt kas kaitseväge teenistuse seaduse § 105 lõike 1 punktis 2, avaliku teenistuse seaduse § 115 lõikes 2 või Eesti Vabariigi töölepingu seaduse §-s 6 sätestatud. Kaitseväge õppeasutuste õppejõududele, kellega sõlmitakse tööleping, ei maksta nende teenistusest vabastamisel avaliku teenistuse seaduse § 131 lõikes 1 sätestatud hüvitust.

(4) Kaitseväge struktuuriüksuste teenistujad, kelle teenistusülesanded ja ametinimetused üheks valitsusasutuseks ühendamise tõttu ei muutu või kelle ametinimetuse muutmisega ei muutu tööülesanded, jätkavad teenistust alates 2009. aasta 1. jaanuarist kaitseväge koosseisus ning nende suhtes ei kohaldata avaliku teenistuse seaduse § 29 lõikes 1 sätestatud avaliku konkursi läbiviimise kohustust.

(5) Kõikides õigussuhetes, milles Eesti Vabariik on esindatud kaitseväge struktuuriüksuste kaudu, loetakse alates 2009. aasta 1. jaanuarist Eesti Vabariigi esindajaks kaitseväge.

§ 58–80. [Käesolevast tekstist välja jäetud]

§ 81. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2009. aasta 1. jaanuaril.

